

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी

१९९०

**HANDBOOK OF BASIC STATISTICS
OF
MAHARASHTRA STATE
1990**

**DIRECTORATE OF ECONOMICS AND STATISTICS
GOVERNMENT OF MAHARASHTRA
BOMBAY**

अर्थ व सांख्यिकी संचालक
महाराष्ट्र शासन, मुंबई
यांचेकडून सदिच्छेसह

With compliments from
The Director of Economics and Statistics
Government of Maharashtra, Bombay

228985

महाराष्ट्र संक्षिप्त सांख्यिकी ह्येक १९९० ह्या संदर्भ वर्षासाठी तयार करण्यात आला असून तो मालिकेतील तो लिहिला आहे. महाराष्ट्र राज्यासंबंधी विविध सामाजिक आणि आर्थिक विषयांवरील उपलब्ध असलेली अद्ययावत आकडेवारी थोडक्यात सादर करणे हा या पुस्तिकेचा मुख्य उद्देश आहे.

महाराष्ट्र राज्य व भारत यांची तुलनात्मक आर्थिक परिस्थिती मांडण्याच्या उद्देशाने सुरुवातीच्या तक्त्यात भारताची माहितीही देण्यात आली आहे. तक्त्याच्या शेवटी राज्याची आर्थिक प्रगती वशांविषारे काही निवडक निर्देशांक समाविष्ट केले आहेत.

अद्ययावत माहिती देण्याच्या प्रयत्नात काही ठिकाणी अस्थायी आकडेवारी वापरण्यात आली आहे. अंतिम आंकडे उपलब्ध होतील तेव्हा ही आकडेवारी सुधारण्याची शक्यता आहे.

ही पुस्तिका तयार करण्याच्या कामी राज्य व भारत सरकारची विविध खाती, तसेच निमसरकारी संस्था यांचे जे सहकार्य मिळाले त्याबद्दल आभारी आहे.

महाराष्ट्राच्या माहितीकरता ही पुस्तिका संदर्भ म्हणून उपयुक्त होईल, अशी आशा आहे.

मुंबई :

दिनांक २८ डिसेंबर १९९०

वा. वि. महाजन,
अर्थ व सांख्यिकी संचालक,
मुंबई.

PREFACE

The Handbook of Basic Statistics of Maharashtra State for the year 1990 is the thirtieth in the series. Its object is to present up-to-date statistical data on various socio-economic aspects of Maharashtra State in a concise form.

For the purpose of comparison of the economy of the State with that of India corresponding data for India have also been shown in the first opening table. Data on trends in some selected indicators are presented at the end in a series of tables to throw light on the growth of economy.

In attempting to give up-to-date information, provisional figures have sometimes been presented, which may be revised when final figures become available.

The co-operation extended by various departments of the State Government, Central Government and autonomous organisations, in bringing out this publication is gratefully acknowledged.

The Handbook, it is hoped, will be useful as a ready reference to information on Maharashtra.

V. D. Mahajan,
Director of Economics and Statistics,
Bombay.

Bombay :

Dated 28 December 1990

शुद्धिपत्रक/ERRATA

अनु- क्रमांक Serial No.	पृष्ठ क्रमांक Page No.	तक्ता क्रमांक Table No.	स्तंभ, श्लोक, वाच Col. Line, Item No.	चूक Incorrect	वाचावे Read
1	2	3	4	5	6
1	Preface	..	— L-2, —	thirtie ineth	thirtieth
2	11	1.1	C-4, L-4, I-21	9.5	9.9
3	11	1.1	C-5, L-25, I-42	.A.N.	N.A.
4	41	3.3	C-6, L-10, I-10	..	8
5	138	20.3	C-3, L-5, I-2.4	69.95	129.97
6	162	25.1	C-4, L-7, I-14	1,699.61	1,699.11
7	180	26.3	C-3, L-6, I-III(a)	5,5631,2	5,56,132
8	215	29.9	Footnote	@@ months...	@@ 11 Months...

महाराष्ट्राची संक्षिप्त सांख्यिकी
HANDBOOK OF BASIC STATISTICS OF MAHARASHTRA STATE
1990

अनुक्रमणिका/CONTENTS

वर्ष 30]

[Vol. XXX

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
प्रस्तावना		Preface
दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र—		Maharashtra State at a glance—
(i) सामान्य माहिती	1	General information.
(ii) भारताशी तुलना	2	Comparison with India.
1 हवामान		Climate
1.1. निवडक केंद्रांतील कमाल व किमान तपमान, पावसाचे दिवस आणि वार्षिक पाऊस.	10	Maximum and minimum temperature, rainy days and annual rainfall at selected centres.
2 क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्या		Area and Population
2.1. पुरुष, स्त्रिया व कुटुंबे यांची जिल्हावार संख्या	12	Male, female and households in each district.
2.2. जिल्हावार ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या ..	14	Rural and urban population in each district.
2.3. जिल्हावार क्षेत्रफळ आणि लोकसंख्येची घनता.	16	Area and density of each district.
2.4. जिल्हावार साक्षरतेचे प्रमाण (शेकडेवारी)	17	Percentage of literacy in each district.
2.5. १९०१ पासून लोकसंख्येतील दशवर्षीय चढउतार.	18	Decadal variation in population since 1901.
2.6. शहरांच्या लोकसंख्या-गटाप्रमाणे नागरी लोकसंख्या.	19	Urban population by size-class of towns.
2.7. वस्ती असलेल्या खेड्यांचे लोकसंख्येनुसार वर्गीकरण.	20	Classification of inhabited villages according to population.
2.8. एक लाख किंवा अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे/शहर संकुले.	21	Cities/Urban Agglomerations (UAs) with population of 1,00,000 or above.
2.9. काम करणाऱ्यांचे व न करणाऱ्यांचे वर्गीकरण	23	Classification of workers and non-workers.
2.10. काम न करणाऱ्या व्यक्तींचे व्यवसाय प्रकारानुसार वर्गीकरण.	24	Classification of persons not at work by type of activity.
2.11. अनुसूचित जाती आणि जमाती व नवबौद्ध यांची लोकसंख्या.	26	Population of scheduled castes and scheduled tribes and neo-buddhist.
2.12. प्रकारानुसार महाराष्ट्र राज्यातील अपंगांची संख्या.	28	Disabled population in Maharashtra State by type of disability.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
2.13. वयोगटानुसार लोकसंख्या	29	Population according to age groups.
2.14. धर्मानुसार लोकसंख्या	30	Population by religion.
2.15. २००१ पर्यंतची वार्षिक अंदाजित लोकसंख्या.	31	Annual estimates of population up to 2001.
2.16. स्थलांतराच्या कारणानुसार स्थलांतरित स्त्री-पुरुष.	32	Migrants by sex and reason for Migration
2.17. पूर्वाच्या राहण्याच्या ठिकाणानुसार स्थलांतरित स्त्री-पुरुष.	33	Migrants by sex and place of last residence.
2.18. प्रमुख भाषा बोलणारी कुटुंबे व त्यातील व्यवसायांची संख्या.	37	Households and household population by languages mainly spoken.
3. शेती		<i>Agriculture</i>
3.1. जमिनीचा वापर	38	Land utilisation.
3.2. जिल्हावार लागवडीलायक क्षेत्र आणि लागवड केलेले क्षेत्र.	39	Districtwise break-up of culturable area and cultivated area.
3.3. प्रमुख पिकांबाबतील क्षेत्र आणि त्यांचे उत्पादन.	41	Area and outturn of principal crops.
3.4. जिल्हावार प्रमुख पिकांबाबतील क्षेत्र व त्यांचे उत्पादन.	42	Area and outturn of principal crops in each district.
3.5. प्रमुख पिकांच्या उत्पादनाचे निर्देशांक	46	Index numbers of production of principal crops.
3.6. मृदसंधारण, जमीन सुधारणा इत्यादी योजनांबाबतील प्रगती.	48	Progress under soil conservation and land reclamation.
3.7. रासायनिक खतांचे वाटप	49	Distribution of chemical fertilisers.
3.8. शेतीची अवजारे	50	Agricultural implements.
3.9. शेती पंपांना बीज पुरवठा	51	Agricultural pumps energised.
3.10. महाराष्ट्रातील एकूण बहिस्त धारण जमिनी, त्यांचे क्षेत्र व सरासरी क्षेत्र.	52	Number, area and average size of operational holdings in Maharashtra.
3.11. राज्य क्षेत्रातील पूर्ण झालेल्या पाटबंधारे प्रकल्पांची संख्या.	53	Number of Irrigation projects completed in State sector.
3.12. निर्मित सिंचन क्षमता व प्रत्यक्ष सिंचित क्षेत्र.	54	Irrigation potential created and actual irrigated area.
3.13. शासनाचे कार्यान्वित झालेले जलविद्युत प्रकल्प.	55	Government hydro projects commissioned.
4. पशुसंवर्धन		<i>Animal Husbandry</i>
4.1. पशुधन	56	Livestock population.
4.2. जिल्हावार पशुधन	58	Livestock population in each district.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
4.3. पशुसंवर्धनासंबंधीची संकल्प माहिती ..	60	Miscellaneous statistics relating to animal husbandry.
4.4. शासकीय व सहकारी क्षेत्रातील दुग्धशाळा- मार्फत झालेले दुधाचे संकलन व वितरण.	62	Collection and distribution of milk by dairies in Government and Co-operative sectors.
4.5. दुग्धजन्य पदार्थांचे उत्पादने व दुध शीतकरण केंद्रे.	63	Milk products and milk chilling centres
5. मत्स्यव्यवसाय		<i>Fisheries</i>
5.1. खारवण केंद्रात केलेली माशांची आयात, मिठाचे वाटप आणि खारवलेले मासे.	64	Quantity of fish brought for curing salt issued and fish removed.
5.2. मत्स्यव्यवसायासंबंधीची संकीर्ण माहिती	65	Miscellaneous statistics relating to fisheries.
5.3. प्रकारानुसार सागरी मत्स्योत्पादन ..	67	Varietywise marine fish production.
5.4. मत्स्योत्पादनाची विल्हेवाट (सागरी व भुजल)	69	Disposition of fish catch (Marine and Inland).
6. वने		<i>Forests</i>
6.1. वनव्याप्त क्षेत्रांचे वर्गीकरण ..	70	Classification of forest area.
6.2. मुख्य आणि गौण वनोत्पादन ..	71	Production of major and minor forest product.
7. उद्योग आणि खानकाम		<i>Industry and Mining</i>
7.1. चालू कारखान्यांचे कामगारांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण.	72	Distribution of working factories according to working strength.
7.2. कारखाने व कामगारांची कामावरील दैनिक सरासरी यांचे उद्योगांच्या प्रमुख गटानुसार वर्गीकरण.	73	Factories with average daily employment classified according to major groups of industries.
7.3. चालू कारखाने आणि त्यांतील कामगारांची जिल्हावार संख्या.	75	Working factories and average daily employment in each district.
7.4. महाराष्ट्र राज्यातील उत्पादक भांडवल, औद्योगिक उत्पादन आणि मूल्यवृद्धी.	76	Productive capital, output and value added by manufacture in Maharashtra State.
7.5. कापड विस्थांतील सरासरी गैरहजेरी ..	78	Average percentage of absenteeism in the cotton textile industry.
7.6. औद्योगिक विवाद	79	Industrial disputes.
7.7. कापड उद्योगाची माहिती (गिरणी विभाग)	80	Working of cotton textile industry (mill sector).
7.8. खनिज उत्पादन	81	Mineral production.
7.9. औद्योगिक उत्पादन	82	Industrial production.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
8. बीज		
<i>Electricity</i>		
8.1. बिजेची स्थापित क्षमता, उत्पादन आणि वापर.	83	Installed capacity, generation and consumption of electricity.
8.2. विजेचा पुरवठा झालेली शहरे व खेडी	84	Towns and villages electrified.
9. संयुक्त भांडवली संस्था		
<i>Joint Stock Companies</i>		
9.1. ३१ मार्च १९८१ रोजी चालू असलेल्या संयुक्त भांडवली संस्था.	85	Number of joint stock companies as on 31st March 1989.
10. बँका		
<i>Banks</i>		
10.1. बँक कार्यालये असलेल्या ठिकाणांची व बँक कार्यालयांची त्रिह्वावार संख्या.	86	Number of places having banking offices and number of banking offices in each district.
11. सहकार		
<i>Co-operation</i>		
11.1. संस्था व सभासदांची संख्या, खेळते भांडवल, कर्जाळ दिलेल्या रकमा आणि मालाची उलाढाल.	87	Societies, membership, working capital, advances and turnover.
12. परिवहन व दळणवळण		
<i>Transport and Communications</i>		
12.1. रस्त्यांची लांबी	88	Road length.
12.2. पृष्ठभागानुसार रस्त्यांचे वर्गीकरण	89	Road length according to types of surface
12.3. महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची वाहतूकविषयक आकडेवारी.	90	Operational statistics of Maharashtra State Road Transport Corporation.
12.4. वापरात असलेली मोटार वाहने	91	Motor vehicles in operation.
12.5A महाराष्ट्रातील परिवहनाची व इतर वाहने	92	Transport and non transport vehicles in Maharashtra State.
12.5B वरीलप्रमाणे	93	Do.
12.6A व्यावसायिक व विवर व्यावसायिक वाहन चालकाचे परवाने.	94	Professional and non-professional driving licenses.
12.6B वरीलप्रमाणे	95	Do.
12.7. लोहमार्गाची लांबी	96	Railway route length.
12.8. महाराष्ट्र राज्यातील डाक कार्यालये व तार कार्यालये याची संख्या.	97	Number of post offices and telegraph offices in Maharashtra State.
13. जहाज वाहतूक		
<i>Shipping</i>		
13.1. मुंबई बंदरात असलेल्या जहाजांची संख्या व वजन.	98	Number and tonnage of vessels entered in Bombay Port.
13.2. मुंबई बंदरामध्ये गोंदपा आणि बंदरे येथून हलविलेला माल.	99	Cargo handled at the docks and bunders in Bombay Port.
13.3. महाराष्ट्र राज्यातील निवडक गौण बंदरांतून हलविलेला (आयात व निर्यात) माल.	100	Cargo (imports and exports) handled at the selected minor ports of Maharashtra State.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
13.4. महाराष्ट्र राज्यातील गौण बंदरांतून होणारी प्रवासी वाहतूक.	101	Passenger traffic at the minor ports of Maharashtra State.
14. देशांतर्गत व्यापार		<i>Inland Trade</i>
14.1. महाराष्ट्राचा देशातील इतर जालेला व्यापार.	राज्यांशी 102	Inland Trade of Maharashtra.
15. शिक्षण		<i>Education</i>
15.1. शिक्षणाच्या प्रकारानुसार संस्थांचे व विद्यार्थ्यांचे वर्गीकरण.	104	Institutions and enrolment by type of education.
15.2. जिल्हावार प्राथमिक व दुय्यम शिक्षण	.. 107	Primary and secondary education in each district.
15.3. महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांतील प्रशिक्षणा-र्थीच्या मंजूर जाणा.	109	Number of seats sanctioned for trainees in the Government and non-Government industrial training institutions in Maharashtra.
15.4. महाराष्ट्र राज्यातील शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांच्या अंतिम परीक्षांचे निकाल.	110	Results of the final examinations of Government and non-Government industrial training institutes in Maharashtra.
15.5. महाराष्ट्र राज्यातील शिकाऊ उमेदवारांची वर्गवारी.	111	Classification of apprentice trainees in Maharashtra.
15.6. महाराष्ट्र राज्यातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक तांत्रिक शाळा व विद्यार्थी संख्या.	112	Secondary and higher secondary technical schools and students in Maharashtra State.
15.7. महाराष्ट्र राज्यातील तांत्रिक आणि व्यवसाय संस्था व त्यांतील प्रवेशक्षमता.	113	Technical and vocational institutes in Maharashtra and their intake capacity in Maharashtra.
15.8. महाराष्ट्र राज्यातील प्रमाणपत्र अभ्यासक्रम शिकविणाऱ्या शासकीय व अशासकीय संस्था व त्यांतील विद्यार्थ्यांची प्रवेशक्षमता.	114	Number of Government and non-Government institutions, teaching certificate course and their intake capacity in Maharashtra.
16. जीवनविषयक आकडेवारी		<i>Vital Statistics</i>
16.1. जन्म, मृत्यू, आणि बालमृत्यू यांचे प्रमाण	115	Birth rates, death rates and infant mortality rates.
16.2. कुटुंबकल्याणविषयक माहिती	... 117	Family Welfare Statistics.
16.3. महाराष्ट्र राज्यातील संस्थांकडून मिळालेल्या वैद्यकीय सुविधा.	118	Medical facilities available through institutions in Maharashtra State.
17. पोलिस आणि गुन्हे		<i>Police and Crimes</i>
17.1. पोलिस स्टेशन आणि पोलिसांची संख्या	.. 119	Police stations and police force.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
17.2. इंडियन पिनल कोडखाली झालेले वखलपात गुन्हे (गन्ह्यांचे प्रयत्न घडून).	120	Cognizable offences (including attempts under Indian Penal Code).
18. कारागृहे		<i>Prisons</i>
18.1. कारागृहांचो व कैद्यांची संख्या	.. 121	Number of prisons and convicts.
19. घरवांगणो		<i>Housing</i>
19.1. घरांची वापरानुसार केल्लो वर्गवारी	.. 122	Classification of houses according to use
19.2. वापरानुसार खोल्यांच्या संख्येनुसार वर्गीकरण.	कुटुंबांचे 124	Distribution of households according to rooms occupied.
19.3. घरांचे छप्पर व भित्ती यांसाठी वापरलेल्या प्रमुख साधनांनुसार कुटुंबांचे वर्गीकरण.	126	Distribution of households by predominant material used for roof and wall of house.
19.4. बेघर व संस्थांत रहाणारे लोक	.. 130	Houseless and institutional population.
19.5. खोल्यांच्या संख्येनुसार कुटुंबांची संख्या	.. 133	Households by number of rooms occupied.
20. स्थानिक संस्था		<i>Local Bodies</i>
20.1. ग्रामपंचायतींची व्याप्ती, उत्पन्न आणि खर्च	.. 134	Coverage, self raised income and expenditure of Village Panchayats.
20.2. नगरपरिषदा व महानगरपालिका घडण.	यांची 135	Constitution of Municipal Councils and Municipal Corporations.
20.3. नगरपरिषदांचे व महानगरपालिका उत्पन्न व खर्च	यांचे 137	Income and expenditure of Municipal Councils and Municipal Corporations
20.4. जिल्हा परिषदांचे उत्पन्न आणि खर्च	.. 139	Income and expenditure of Zilla Parishads.
20.5. प्रकारानुसार स्थानिक संस्थांची संख्या	.. 141	Local Bodies by types.
21. सार्वत्रिक निवडणुका		<i>General Elections</i>
21.1. सार्वत्रिक निवडणुकांचे निकाल	.. 142	Results of general elections.
21.2. उमेदवारांचे पक्ष पाठिंब्यानुसार वर्गीकरण	.. 143	Candidates according to party affiliations.
22. किंमत निर्देशांक		<i>Price Indices</i>
22.1. अखिल भारतीय धाडक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	144	All India wholesale price Index numbers (New Series).
22.2. कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	146	Consumer price Index numbers for working class (New Series).
22.3. महाराष्ट्रातील ग्रामीण विभागातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किमतीचा निवडणूक.	148	Consumer price Index numbers for selected essential items for Rural Maharashtra.

विषय	पृष्ठ PAGE	Subject
22.4. महाराष्ट्रातील नागरी विभागातील जीवनावश्यक वस्तूंच्या ग्राहक किमतीचा निर्देशांक. ..	149	Consumer price Index numbers for selected essential items for urban Maharashtra.
22.5. नागरी श्रमिकेतर कर्मचाऱ्यांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक.	150	Consumer price Index numbers for urban non-manual employees.
22.6. महाराष्ट्रातील शेतमजुरांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक	151	Consumer price Index numbers for agricultural labourers in Maharashtra.
23. रोजगार		<i>Employment</i>
23.1. औद्योगिक गटानुसार काम करणाऱ्यांचे (शेतीव्यतिरिक्त) वर्गीकरण.	152	Industrial classification of persons at work other than cultivators.
23.2. विंगारशेती व्यवसायातील कामगारांचे व्यवसायानुसार वर्गीकरण.	153	Occupational classification of persons at work other than cultivators.
23.3. सेवायोजनेसंबंधीची माहिती	.. 154	Employment exchange statistics.
23.4A. राज्य सरकारचे कर्मचारी	.. 155	State Government employees.
23.4B. श्रेणी व जातीनुसार राज्य कर्मचारी.	156	Class and castewise State Government employees.
23.5. सरकारी क्षेत्रातील रोजगार	.. 157	Employment in public sector.
23.6. दुकाने व व्यापारी संस्था अधिनियमाखाली नोंदलेल्या संस्थांतील रोजगार.	158	Employment under shops and establishments Act.
23.7. रोजगार हमी योजनेखाली महाराष्ट्र राज्यात घेण्यात आलेली प्रकारानुसार कामे व त्यांवरील खर्च.	159	Categorywise number of works and expenditure incurred thereon under the employment guarantee scheme in Maharashtra State.
24. छापखाने व प्रकाशने		<i>Presses and Publications</i>
24.1. छापखाने, वर्तमानपत्रे, पुस्तके आणि नियतकालिके.	160	Printing presses, newspapers, books and periodicals.
25. वार्षिक योजना		<i>Annual Plans</i>
25.1. महाराष्ट्राची सहावी व सातवी पंचवार्षिक योजना.	161	Sixth and Seventh Five-Year plan of Maharashtra.
26. राज्य वित्त		<i>State Finance</i>
26.1. राज्याची महसुली जमा !	.. 163	Revenue receipts of the State.
26.2. महसुली लेखावरील खर्च	.. 169	Expenditure on revenue account.
26.3. राज्याच्या अर्थसंकल्पाचे पथकरण	.. 180	Analysis of State Government Budget.

विषय	पृष्ठ Page	Subject
27. राज्य उत्पन्न		<i>State Income</i>
27.1. चालू आणि स्थिर किमतीनुसार राज्य उत्पन्न	182	State income at current and constant prices.
28. संकीर्ण		<i>Miscellaneous</i>
28.1. नियंत्रित बाजारपेठा	134	Regulated markets.
28.2A महाराष्ट्रातील आयुविमाविषयी माहिती ..	188	Life Insurance in Maharashtra.
28.2B महाराष्ट्रातील साधारण विम्याचा प्रत्यक्ष प्रिमियम.	189	Gross direct Premium written in Maharashtra.
28.3. पर्यटन विभागाने मान्यता दिलेल्या हॉटेलांची महाराष्ट्रातील संख्या.	190	Number of hotels in Maharashtra approved by the tourism department.
28.4. हवाईमार्गे मंबईस उतरणारे परदेशी पर्यटक	191	Foreign tourists disembarking at Bombay by air.
28.5. महाराष्ट्र राज्यातील कच्च्या (क्रूड) तेलाचे उत्पादन.	192	Production of 'crude oil in Maharashtra State.
28.6. महाराष्ट्र राज्यातील नैसर्गिक वायूचे साठे, एकूण उत्पादन व वापर.	193	Reserves, gross production and utilisation of natural gas in Maharashtra State.
28.7. द्विभूत पेट्रोलियम वायूचे महाराष्ट्रातील घरेगुती ग्राहक.	194	LPG domestic customers in Maharashtra.
29. निवडक निर्देशांकांचा कल		<i>Trends in selected indicators</i>
29.1. शेती	196	Agriculture.
29.2. पशुधन व कुक्कुट	200	Livestock and poultry.
29.3. उद्योग आणि खानकाम	202	Industry and mining.
29.4. बीज	204	Electricity.
29.5. सहकार	206	Co-operation.
29.6. परिवहन आणि दळणवळण	208	Transport and communications.
29.7. शिक्षण	210	Education.
29.8. अखिल भारतीय धाऊक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	212	All India wholesale price Index numbers (New Series).
29.9. कामगारांकरिता ग्राहक किमतीचे निर्देशांक (नवी मालिका).	214	Consumer price Index numbers for working class (New Series).
29.10. राज्य उत्पन्न (सुधारित मालिका)	216	State Income (Revised Series).

दृष्टिक्षेपात महाराष्ट्र/MAHARASHTRA STATE AT A GLANCE

(I) सामान्य माहिती/GENERAL INFORMATION

अनुक्रमांक Serial No.	बाब	माहिती Particulars	Item
(1)	(2)	(3)	(4)
1	भौगोलिक स्थान—		Location—
	उत्तर अक्षांश	16.4 to 22.1	North latitude (degrees).
	पूर्व रेखांश	72.6 to 80.9	East longitude (degrees).
2	विभाग	6	Number of Divisions.
3	जिल्हे	30	Number of Districts.
4	तालुके	303	Number of Talukas.
†5	शहरे व शहर संकुले	307	Number of City and town units/UAs.†
†6	एक लाख लोकसंख्येहून अधिक लोकसंख्या असलेली शहरे (अनुक्रमांक ५ मध्ये दर्शविलेल्या शहरांपैकी).	25	Number of cities having population more than one lakh (out of towns against Serial No. 5).†
†7	खेडी—		Number of Villages
	वस्ती असलेली	39,354	Inhabited.
	वस्ती नसलेली†	2,479	Un-inhabited.
†8	क्षेत्रफळ (चौ. किलोमीटर)	क्षे. 3,07,690	Area (in Square Kilometres)†
9	किनार्याची लांबी (किलोमीटर)	.. 720	Length of the Coast-Line (Kilometres).

टीप.—(१) अनुक्रमांक ८ ह्या बाबीची माहिती सर्व्हेअर जनरल, भारत सरकार, मांन्व्या-नुसार आहे.

Information against item 8 is according to Surveyor General, India.

(२) †१९८१ जनगणनेवर आधारित.

†1981 Population Census.

(३) शहर संकुल=ह्यात एखादे शहर व त्याच्या आसपासचा नागरी विभाग किंवा दोन किंवा अधिक जवळजवळ असलेली शहरे व त्यांना लागून असलेला आसपासचा नागरी विभाग अशा प्रकारचा संपूर्ण नागरी टापू ह्याचा समावेश आहे.

UA = Urban agglomeration is a continuous urban spread constituting a town and the adjoining urban outgrowth or two or more physically continuous towns together with the continuous well recognised urban outgrowth, if any, of such towns.